

PANNONHALMI FŐAPÁTSÁG

RÁKÓCZI SZÖVETSÉG

XVII. KÁRPÁT-MEDENCEI
TÖRTÉNELMI VETÉLKEDŐ

**A dualizmus kora.
Magyarország története 1867–1918 között**

ÍRÁSBELI MÁSODIK FORDULÓ

2018. FEBRUÁR 6.

AZ ISKOLA NEVE ÉS PONTOS CÍME:

.....
.....

CSAPATTAGOK:

1,
2,
3,

Elérhető pontszám/Összpontszám: **219/.....**

Felügyelőtanárok:

Javító:

I. KÖZJOGI VISZONYOK

Egészítsétek ki a törvények hiányzó részeit, majd válaszoljatok a feltett kérdésekre!

„Azon kapcsolat, mely egyrészt a magyar korona országai, másrészt Ő Felségének többi országai és tartományai között jogilag fennáll, az 1723: I., II. és III. törvénycikkek által elfogadott alapszik.”

1. Milyen területeken teremti meg a fent említett törvénycikk Ausztria és Magyarország közösségét? 4 p.

.....

„Ezen paritás elvénél fogva Magyarország részéről a magyar országgyűlés válasszon saját kebeléből egy meghatározott számú és pedig az országgyűlés mindenik házából. Válasszanak Ő Felsége többi országai és tartományai is hasonlóul alkotmányos módon egy éppen annyi tagból álló a maguk részéről. Ezen tagjainak száma a két fél egyetértésével fog meghatározatni. Ezen szám egy-egy részről meg nem haladhat.”

2. Milyen félelem fogalmazódott meg magyar részről a fenti intézmények felállításával kapcsolatban? 3 p.

magyar félelem:

3. Milyen megoldással sikerült ezt a félelmet elhárítani? 1 p.

.....

„...az 1867: XII. törvénycikkben közöseknek ismert államügyek költségei a magyar korona országai és Ő Felsége többi országai által viselendők, az idézett törvénycikk 19. és 20. szakaszában körülírt módon kölcsönös egyezmény útján, a magyar korona országaira nézve ..., s Ő Felsége többi országaira nézve ... százalékban állapíttatik meg.”

„Ezen hozzájárulási arány, szintén a magyar korona országai és Ő Felsége többi országai közös megállapodása szerint, ... évig marad érvényben...”

4. Hogyan változott korszakunkban a szövegben emlegetett arány?

..... **4p**

„Mindkét fél államterülete e szövetség idejére és annak értelmében egy- és kereskedelmi területet képez, melyet egy közös vesz körül.”

5. A fentieken kívül mi jelzi még a két állam pénzügyi közösségét? 3 p.

.....

„Az 1867-ki magyar országgyűlés XII-ik törvénycikkét, mely a Sz. István koronája országai, és Ő Felsege többi országai közt fennforgó közös vagy nem közös ugyan, de egyetértőleg intézendő ügyeket és azok kezelési módját meghatározza, valamint az e törvény alapján már létrejött egyezményeket, s különösen az 1867:XIV., XV. és XVI. törvénycikkeket Horvát-, Szlavón- és Dalmátországok is érvényeseknek és kötelezőknek ismerik el, azon határozott kikötéssel mindazáltal, hogy jövőre hasonló alaptörvények és egyezmények csak Horvát-, Szlavón- és Dalmátországok törvényes hozzájárulásával hozattathassanak.”

6. Melyik dokumentumból idéztünk? 1 p.

.....

7. Milyen státuszt biztosít Horvátország számára a fenti dokumentum? 1 p.

.....

8. Milyen kapcsolatot tartott volna elfogadhatónak a horvát ellenzék? 1 p.

.....

9. Említsetek két olyan területet, amely a horvát kormány hatáskörébe tartozott! 2 p.

a,

b,

10. A forrás alapján fogalmazzátok meg, hogy milyen kérdésekben érvényesült továbbra is a budapesti kormány befolyása! minimum 4 db-ot 4 p.

a, b,

c, d,

11. Korszakunkban milyen területekkel gazdagodott Horvátország? 2 p.

.....

12. Ki állt a zágrábi kormány élén? 1 p.

.....

13. Hogyan képviseltették magukat a horvátok a magyar kormányban, ill. a törvényhozásban? 2 p.

a kormányban:

.....

a törvényhozásban:

.....

II. PÁRTOK/PÁRTPROGRAMOK

1. Készítsétek el a dualizmus pártviszonyait bemutató (folyamat)ábrát a (teljesség igénye nélkül) felsorolt pártok és vezetőik nevének felhasználásával! Az ábra elkészítéséhez téglalapokat és nyilakat használjatok! Egy név több helyre is kerülhet! 28 p

Konzervatív Párt, Balközép, Mérsékelt Ellenzék, Deák-párt, Nemzeti Párt, Koalíció, Szélsőbal/Országos 48-as Párt, Nemzeti Munkapárt, Egyesült Ellenzék, Függetlenségi Párt, Polgári Demokrata Párt, Katolikus Néppárt, Magyarországi Szociáldemokrata Párt, Szabadelvű Párt

Tisza Kálmán, Apponyi Albert, Eötvös Károly, Zichy Nándor, Mocsáry Lajos, Andrássy Gyula, Tisza István, Sennyey Pál, Irányi Dániel, Justh Gyula, Vázsonyi Vilmos, Kossuth Ferenc

Kiindulópont: Határozati Párt, Teleki László

Felirati Párt, Deák Ferenc

2. Párosítsátok a fenti pártokat programjaikkal!

7 p.

1) „Reménytelen útvesztőbe jut egész közéletünk; a koalíció végleg felbomlik; szervezetlen, tehetetlen állapotban, minden ellenségünk szabad prédájára hagyva a nemzetet.

Ennek a sorsa nem maradhat ilyen gazdátlanul. Új alapra kell helyezkednünk, utat kell mutatnunk, amelyen visszanyerhesse akcióképességét a nemzet, s újból felvehesse az építő produktív nemzeti politika megszakadt fonalát.”

A párt neve:

2) „Mindazon törvények, melyek hazánk függetlenségével ellentétben állanak, megszüntetessenek, megszüntessék ennek folytán a delegatio intézménye és a közös ministerium; [...] Létesíttessék ugyanis: a magyar hadsereg, pénz- és kereskedelmi ügyek függetlensége, s hazánk függetlenségének diplomatai elismertetése.”

A párt neve:

3) „...hogy az 1848-iki törvények teljesen visszaállíttassanak, mint amelyek az ország önállóságának és alkotmányos küzdelmeinek is biztosító alapjai, mind arra, hogy a bennök kivívott népies (demokrat) elvek szabadelvűleg, a nemzet szellemi és anyagi jólétének követelményei szerint továbbfejlesztessenek.”

A párt neve:

4) „Kik eddig részint a 48-as pártnak voltunk tagjai, részint pedig a »Baloldali körből« léptünk ki, [...] egy párttá egyesültünk, melynek programja a következő: [...] Magyarország legyen önálló független magyar állam, mely minden idegen beavatkozástól menten intézze minden ügyeit, mely teljes önállósággal bírjon a polgári közigazgatáson kívül a hadügy, pénzügy, nemzetközi viszonyok és a közgazdaság minden ügyében. [...] az ország területi és politikai egységét nem áldozhatjuk fel semmiféle tekintetnek; hazánk alkotmánya és egysége megbontása, nemzetiségi igények kielégítése végett [...] nem volna jogosan eszközölhető, úgy közös sírja volna mindazon előnyöknek, melyeket egy jól szervezett állam biztosít a haza összes polgárainak.”

A párt neve:

5) „Az 1867-iki közjogi alapon álló ellenzéki árnyalatok és képviselők, oly célból, hogy ellenzéki feladatukat a kormányzat hatályos ellenőrzése körül sikeresebben gyakorolhassák, és hogy a valódi képviseleti kormányzatot lehetővé tegyék, a jelenlegi napirenden levő és a jövőben előkerülő kérdésekre nézve megállapodásra jutottak...”

A párt neve:

6) „A [...] párt arra törekszik, hogy az összes népet nemzetiségi, faji és nemi különbség nélkül a gazdasági függés bilincseiből kiszabadítsa, annak politikai jognélküliségét megszüntesse, valamint hogy a munkásnépet a szellemi satnyulásból kiemelje. [...] Követelni fogja az általános, közvetlen és titkos választási jogot minden képviseleti testületben, mint az agitáció és szervezkedés egyik fontosabb eszközét, anélkül azonban, hogy a parlamentarizmus értéke fölött csalódásba ejtené magát.”

A párt neve:

7) „A párt célul tűzte ki, hogy társadalmunknak keresztény jellegét megóvja, s a katolikus egyházon s valamint általában a kereszténységen esett sérelmeket orvosolja; a nemzet és a nép közgazdasági és politikai érdekeit fölkarolja. [...] Követeljük a kötelező polgári házasság- és állami anyakönyvvezetésről szóló törvények revízióját. [...] Követeljük a munkaadó és munkás közti viszonynak szabályozását és különösen a munkás családi, erkölcsi és egészségi érdekeinek megóvását, továbbá a munkásbiztosítások kiterjesztését; a vasárnapi munkaszünetre vonatkozó törvény szigorítását.

A párt neve:

III. DEMOGRÁFIA/ETNIKAI VISZONYOK

A magyar korona országainak lakossága és az átlagos népszaporodás

Év	Népesség millió főben	Index (%)	Évi átlagos népszaporodás a két népszámlálás között
1851	13,2	100	
1869	15,5	117	8,3
1880	15,7	119	1,2
1890	17,5	133	10,9
1900	19,3	146	9,8
1910	20,9	158	8,0

1. Foglaljátok össze a táblázat adataiból levonható következtetést! 1 p.

.....

2. Soroljátok fel a tapasztalt változás 3 egymással összefüggő tényezőjét! 3 p.

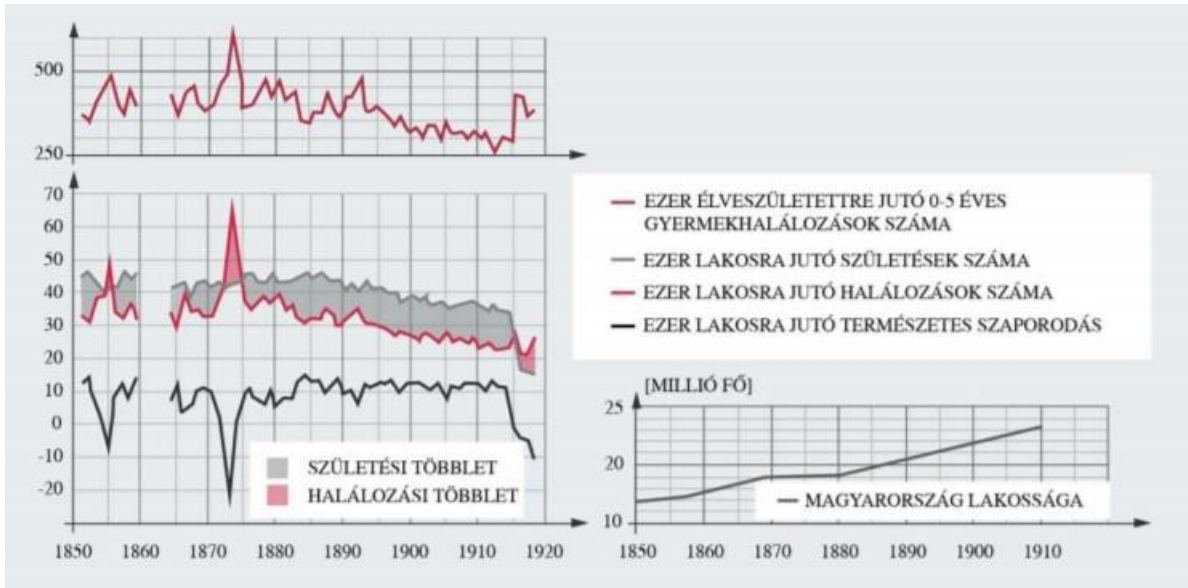
a,

b,

c,

3. Mi lehet az oka az 1880-ban tapasztalható megtorpanásnak? 1 p.

.....

4. Elemezzétek a grafikont, fogalmazzátok meg tapasztalataitokat! 4 p.

- a)
- b)
- c)
- d)

5. Vessétek össze a Magyarországra vonatkozó adatokat a Nyugat-Európában lezajlott népesedési folyamatokkal! 4 p.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

6. A századforduló adatainak ismeretében állítsátok sorrendbe az alább felsorolt etnikumokat lélekszámuk alapján! 7p.

német, ruszin, szerb, horvát, szlovák, magyar, román

	Etnikum
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	

7. A korábbi adatok ismeretében hogyan változott meg a magyarság aránya? 1 p.

.....

8. Melyik két etnikum a legnagyobb vesztese korszakunk demográfiai változásainak? Mik ennek az okai? 4 p.

1. ok:

2. ok:

9. A fenti etnikumok közül melyek őrizték meg leginkább identitásukat és miért? 3 p.

1.

2. ok:

„Az izraelita vallás törvényesen bevett vallásnak nyilvánítottatik.”

10. Mikor keletkezett a törvény, soroljátok fel Magyarország bevett felekezeteit a törvény elfogadásának időpontjában! 8 p.

.....

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)
- 6)
- 7)

11. Keletkezésük ideje alapján állítsátok sorrendbe az alábbi törvényeket, majd válaszoljatok a kérdésekre! 1p

1) „A magyar nyelv az összes bárminemű nyilvános népiskolákban a köteles tantárgyak közé ezennel felvétetik.”

2) „A nem magyar tanítási nyelvű elemi iskolákban, akár részesülnek állami segélyben, akár nem, a magyar nyelv a mindennapi tanfolyam valamennyi osztályában a vallás- és közoktatásügyi miniszter által a hitfelekezeti iskolafenntartó meghallgatásával megállapított tanítási terv szerint és kijelölt óraszámban oly mérvben tanítandó, hogy a nem magyar anyanyelvű gyermek a negyedik évfolyam bevégeztével gondolatait magyarul élőszóval és írásban érthetően ki tudja fejezni.”

3) „A nemzet politikai egységénél fogva Magyarország államnyelve a magyar lévén, a magyar országgyűlés tanácskozásai s ügykezelési nyelve ezentúl is egyedül a magyar; a törvények magyar nyelven alkottatnak, de az országban lakó minden más nemzetiség nyelvén is hiteles fordításban kiadandók; az ország kormányának hivatalos nyelve a kormányzat minden ágazatában ezentúl is a magyar.”

--	--	--

12. Milyen jogot biztosít a 3. törvény a nemzetiségek számára? Soroljátok fel e jog gyakorlásának különböző területeit! minimum 3 db-ot **4 p.**

.....

1.

2.

3.

4.

13. Mit sérelmeztek a nemzetiségek az 1. és a 2. forrás tartalma alapján? **1 p.**

.....

14. Említsetek hármat a nemzetiségeket sújtó jelenségek közül! **3 p.**

1.

2.

3.

15. Mi volt a nemzetiségi politikusok reakciója a fenti korlátozásokra? **1 p.**

.....

IV. KÜLPOLITIKA

„Oroszország Németországgal egyetértve kijelenti szilárd elhatározását, hogy tekintettel van azokra az érdekekre, amelyek Ausztria-Magyarországnak a berlini szerződés biztosította új helyzetéből adódnak.”

1. Melyik szerződésből idéztünk? **1 p.**

.....

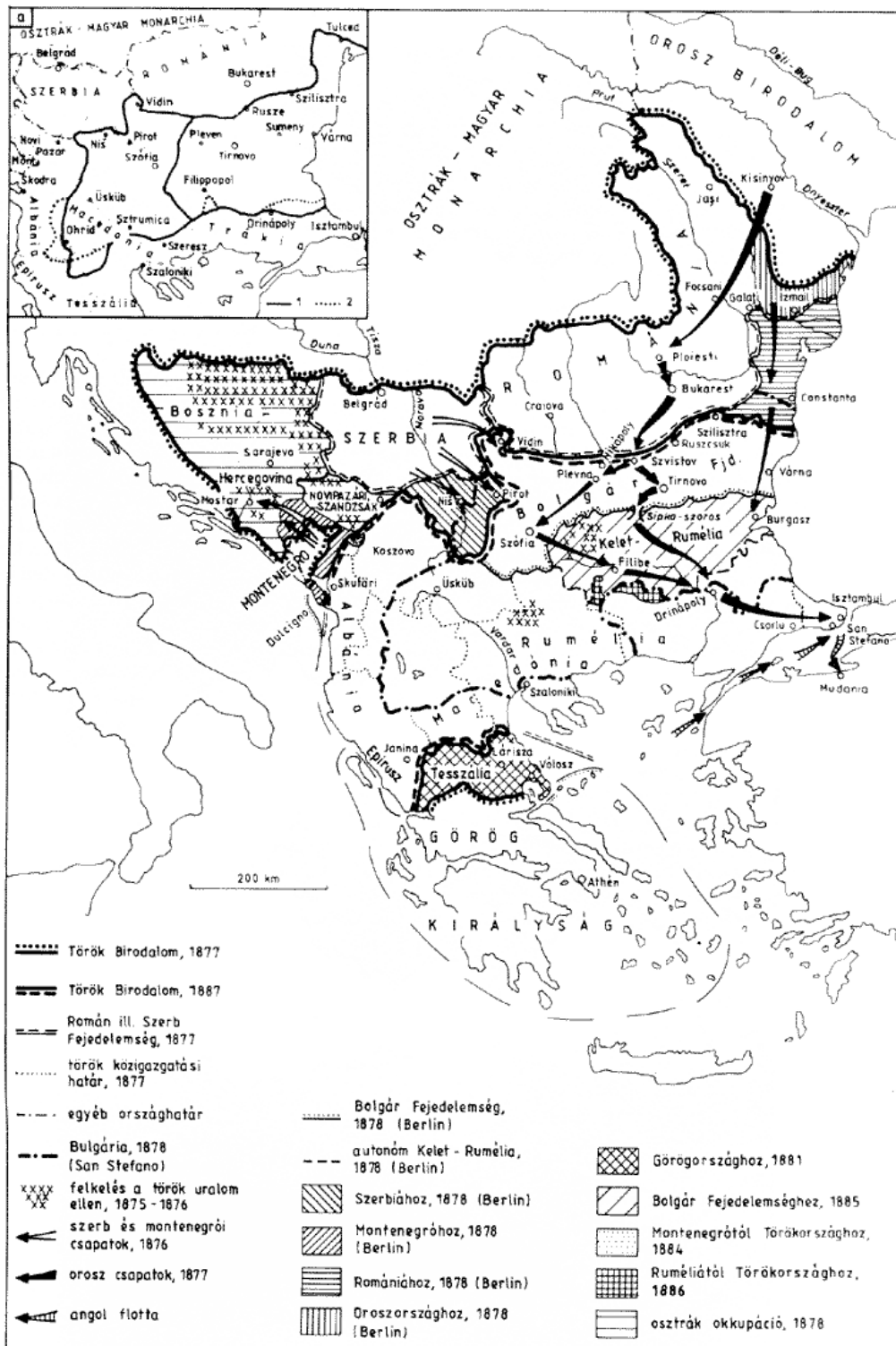
2. Melyik az a három hatalmat érintő, XVIII. század végén bekövetkezett eseménysorozat, amely erősíti a három szövetséges érdekközösségét? **1 p.**

.....

3. Mikor kötötték meg első szerződésüket a fent szereplő felek? 1 p.

1 p.

4. A térkép segítségével mutassátok be, hogy melyek a térséget korszakunkban érintő legfontosabb események! Válaszotokban hangsúlyozottan térjete ki Oroszország és a Monarchia viszonyának alakulására! 15 p.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. Hogy nevezzük a térségben kialakult problémát? 1 p.

.....

6. Hol és mikor került sor a fenti konfliktus rendezésére? Milyen Monarchiát érintő területi változást fogantatosítottak? 3 p.

.....
.....

7. Mi az oka a két nagyhatalom e térség iránti különleges érdeklődésének? 2 p.

Osztrák–Magyar Monarchia:

.....
.....

Oroszország:

.....

**8. A világháborút megelőzően melyik szövetségi rendszer részét képezi Oroszország?
Évszámokkal jelölve soroljátok fel e szövetségi rendszer kialakulásának fázisait! 7 p.**

.....

V. MINISZTEREK ÉS TÁRCÁIK

**1. A táblázatban felsorolt miniszterek melyik tárcával hozhatók kapcsolatba?
(egy-egy miniszter több tárcát is betöltött!) 15 p.**

vallás- és közoktatásügy,	belügy
igazságügy,	földművelésügy
közlekedés- és közmunkaügy,	közös pénzügy
pénzügy,	közös külügy

Csáky Albin	
Baross Gábor	
Szilágyi Dezső	
Andrássy Gyula	
Apponyi Albert	
Kristóffy József	
Szapáry Gyula	
Darányi Ignác	
Kálnoky Gusztáv	
Wekerle Sándor	
Trefort Ágoston	
Eötvös József	
Lónyay Menyhért	

VI. KÖZIGAZGATÁS

„A terület-szabályozás után a Királyföldre nézve eddig fennállott különbségek a közigazgatás körében megszűnnek.”

1. Az idézett törvénycikk melyik terület polgárosítását írja elő? 1 p.

.....

„Az alább megnevezett megyék, kerületek, székek és vidékek területe szabályoztatván, az eddig ott fennállott törvényhatóságok helyett a következő megyék alakíttatnak:”

2. Soroljátok fel e törvénycikk következtében felszámolt közigazgatási egységeket! 5 p.

1.
2.
3.
4.
5.

VII. KORMÁNYOK ÉS ESEMÉNYEK

1. Állítsátok időrendi sorrendbe a miniszterelnököket, majd a felsorolt események, törvények stb. sorszámát írjátok a megfelelő kormányfő neve mellé! (a rossz megoldásokért pontlevonás jár!) 44 p

Szapáry Gyula	Lukács László
Fejérváry Géza	Széll Kálmán
Lónyay Menyhért	második Khuen-Héderváry Károly kormány
Wekerle Sándor	Tisza István első miniszterelnöksége
első Khuen-Héderváry Károly kormány	Tisza Kálmán
Tisza István második miniszterelnöksége	koalíciós Wekerle-kormány
Andrássy Gyula	
Bánffy Dezső	

1. Osztrák–Magyar Bank megalakulása 2. polgári anyakönyvezés 3. Thököly Imre temetése Késmárkon 4. a technikai obstrukció korlátozása 5. a csendőrség megalakítása 6. valutareform 7. szarajevói merénylet 8. népiskolai törvény 9. lex Apponyi 10. „zsebkendőszavazás” 11. chlopyi hadparancs 12. az MSZDP alapító kongresszusa 13. vérvörös csütörtök 14. kormánya tárgyalásokba kezd az MSZDP-vel az általános választójog bevezetéséről 15. a főrendi ház reformja 16. vasúti szolgálati pragmatika	17. az első obstrukció a parlamentben 18. a Nemzeti Munkapárt megnyeri a választásokat 19. nemzetiségi kongresszus Budapesten 20. áprilisi paktum 21. betegbiztosítás bevezetése az iparban 22. polgári házasság 23. ischli klauzula 24. vörös péntek 25. Kossuth Lajos halála és temetése 26. a Parlament berendezésének megrongálása 27. a miniszterelnököt panamázással vádolják 28. nemzetiségi törvény 29. honosítási törvény 30. derestörvény

Miniszterelnökök	Események sorszáma
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	

10.	
11.	
12.	
13.	
14.	

VIII. TÁRSADALOM

1. Igazak vagy hamisak az alábbi megállapítások? A megfelelő szót karikázzátok be!

13 p.

1. Az arisztokrácia életmódjában és a társas érintkezésben erősen őrizte elzárkózását.

Igaz Hamis

2. Az arisztokraták körében a diplomáciai szolgálat vonzó életpályának számított.

Igaz Hamis

3. Az arisztokrácia elvesztette politikai befolyását a polgári parlamentáris rendszerben.

Igaz Hamis

4. A nemzeti függetlenségért fellépő kelet-magyarországi főurak és az udvart támogató dunántúli arisztokraták közötti határvonal a dualizmus korában továbbra is jellemző.

Igaz Hamis

5. A nagypolgárság többsége zsidó származású volt, a keresztény kisebbség nagyobb részét pedig a külföldről betelepült, illetve a hazai asszimilált német polgárok tették ki.

Igaz Hamis

6. A zsidók a földbirtokokból és a hivatalviselésből szerezték vagyonukat.

Igaz Hamis

7. A nagypolgárság a terménykereskedelemmel alapozta meg vagyonát.

Igaz Hamis

8. A nagypolgárság társadalmi presztízse megfelelt a gazdasági életben betöltött szerepének.

Igaz Hamis

9. A középosztály tagjait a társadalmi munkamegosztásban betöltött azonos szerep kapcsolta össze. Igaz Hamis

10. A középosztályba az életszínvonal és a műveltség meghatározott szintjének az elérésével lehetett bekerülni. Igaz Hamis

11. A középosztály gerincének a birtokos nemesség hanyatló nemzedéke, a dzsenti tekinthető. Igaz Hamis

12. Az eredetileg úri földbirtokost jelentő *dzsenti* elnevezés a századforduló táján már az anyagilag lesüllyedt, de presztízséhez, úri eszményeihez mindenáron ragaszkodó réteget jelölte. Igaz Hamis

13. A jómódú parasztok státuszsimbóluma a hat ökör, később a gőzcéplőgép volt.

Igaz Hamis

ÉRTÉKELŐLAP

Kérdések sorszáma	Elérhető pontszám	Elért pontszám	Kérdések sorszáma	Elérhető pontszám	Elért pontszám
I/1	4		III/8	4	
I/2	3		III/9	3	
I/3	1		III/10	8	
I/4	4		III/11	1	
I/5	3		III/12	4	
I/6	1		III/13	1	
I/7	1		III/14	3	
I/8	1		III/15	1	
I/9	2		IV/1	1	
I/10	4		IV/2	1	
I/11	2		IV/3	1	
I/12	1		IV/4	15	
I/13	2		IV/5	1	
II/1	28		IV/6	3	
II/2	7		IV/7	2	
III/1	1		IV/8	7	
III/2	3		V/1	15	
III/3	1		VI/1	1	
III/4	4		VI/2	5	
III/5	4		VII/1	44	
III/6	7		VIII/1	13	
III/7	1		ÖSSZESEN	219	